

Meddelande om en uppdaterad bioekonomistrategi för EU

2018/19:FPM12

Näringsdepartementet

2018-11-14

Dokumentbeteckning

COM (2018) 673

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL
EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH
SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN En hållbar
bioekonomi för Europa: En starkare koppling mellan ekonomin, samhället och
miljön

Sammanfattning

Den 11 oktober 2018 presenterade kommissionen en uppdatering av sin bioekonomistrategi från 2012 i meddelandet *En hållbar bioekonomi för Europa: En starkare koppling mellan ekonomin, samhället och miljön*. I den uppdaterade strategin föreslår man totalt 14 åtgärder fördelade på tre huvudområden för att bättre möta samma syften och mål som för bioekonomistrategin från 2012, dvs. att bereda vägen för ett mera innovativt, resurseffektivt och konkurrenskraftigt samhälle som förenar livsmedelstrygghet med en hållbar användning av förnybara resurser för industriändamål, samtidigt som miljöskyddet säkerställs.

I den uppdaterade strategin är fokus för åtgärderna: att öppna för investeringar och marknader; att påskynda utveckling av lokala bioekonomier, samt att förstå bioekonomins ekologiska gränser.

Regeringen välkomnar meddelandet och stöder ambitionen att anpassa strategin i enlighet med EU:s övergripande prioriteringar. En cirkulär och biobaserad ekonomi är en prioriterad fråga för att öka resurseffektiviteten och minska miljö- och klimatpåverkan samtidigt som det kan gynna näringslivsutveckling och nya jobb.

1.1 Ärendets bakgrund

I Europa 2020-strategin anges att bioekonomin är en nyckelfaktor för smart och miljövänlig tillväxt i Europa. Bioekonomistategin COM (2012) 60 och dess åtgärdsplan från 2012 syftade till att bereda vägen för ett mera innovativt, resurseffektivt och konkurrenskraftigt samhälle som förenar livsmedelstrygghet med en hållbar användning av förnybara resurser för industriändamål, samtidigt som miljöskyddet säkerställs.

En översyn av strategin påbörjades i slutet av 2016 och rapporterades i november 2017. Den fann att målen och utmaningarna i bioekonomistategin från 2012 fortfarande är aktuella. Rapporten konstaterade att strategin varit framgångsrik, särskilt när det gäller att mobilisera forskning och innovation, främja privata investeringar, utveckla nya värdekedjor, främja användningen av nationella bioekonomistategier och involvera berörda parter. Samtidigt som det konstaterades att bioekonomistategin bidragit både till den cirkulära ekonomin och till energiunionen så betonades att målens omfattning behöver anpassas i enlighet med EU:s övergripande prioriteringar. Åtgärderna bör därför få ett nytt fokus för att maximera deras inverkan på dessa prioriteringar – särskilt i enlighet med den förnyade industripolitiken, handlingsplanen för den cirkulära ekonomin och paketet Ren energi för alla i EU.

Kommissionen ser behov av en uppdaterad strategi med åtgärder för att möta globala utmaningar såsom klimatförändring, land- och ekosystemförstörelse som tillsammans med växande befolkning skapar behov av att hitta nya vägar för produktion och konsumtion som respekterar de ekologiska gränserna. Behovet av att uppnå hållbarhet skapar ett incitament för att modernisera våra industrier och förstärka Europas position i en hårt konkurrensutsatt global ekonomi och för att säkerställa välförhållanden för dess medborgare.

1.2 Förslagets innehåll

Strategin syftar till att stärka utvecklingen av bioekonomin inom EU med hjälp av 14 konkreta åtgärder fördelade på tre åtgärdsområden som kommer att inledas senast 2019. De föreslagna åtgärderna är en vidareutveckling på tidigare, framgångsrika investeringar i forskning och innovation. En systemansats tillämpas för att utveckla och utöka bioekonomin och säkerställa dess totala hållbarhet och cirkularitet.

Åtgärdsområde 1. Stärka och utöka de biobaserade sektorerna och öppna för investeringar och marknader

Åtgärderna inom detta område syftar till att mobilisera aktörer inom forskning och innovation, demonstration och genomförande av biobaserade lösningar. Det ingår bl.a. upprättande av en tematisk investeringsplattform, analysera förutsättningar och ge frivillig vägledning för genomförande av biobaserade innovationer. Andra åtgärder är att främja utveckling av standarder, marknadsincitament och förbättrad märkning av biobaserade produkter, liksom möjliggöra utveckling av nya hållbara bioraffinaderier. Området innefattar också åtgärder för investeringar i forskning och innovation för att utveckla biobaserade alternativ till fossilbaserade material som är återvinningsbara och nedbrytbara och bidra till att lösa den globala utmaningen att åstadkomma plastfria hav.

Åtgärdsområde 2. Snabbt genomföra lokala bioekonomier i hela Europa

Inom detta område vill kommissionen med hjälp av en systeminriktad och övergripande ansats ta fram en strategisk genomförandeagenda för hållbara livsmedels- och jordbrukssystem (på land och i vatten), skogsbruk, fiske och biobaserad produktion i en cirkulär ekonomi. Området innefattar även pilotåtgärder som kommer att öka synergierna mellan befintliga EU-instrument för att stödja lokala verksamheter, med ett tydligare fokus på bioekonomin. För att se till att alla EU:s territorier har möjlighet att utveckla sina bioekonomiska möjligheter kommer EU att inrätta en bioekonomipolitisk stödfacilitet för medlemsstater inom ramen för Horisont 2020. För nya och framväxande bioekonomistategier och nya värdekedjor kommer det på grund av deras systeminriktade och övergripande art att behövas ny utbildning och kompetens

Åtgärdsområde 3. Förstå bioekonomins ekologiska gränser

Åtgärder inom detta område syftar till att öka den övergripande kunskapen och övervakningen av bioekonomin. Samtliga bidrar till att tillgodose behovet av djuplodande kunskaper om gränserna för tillgången till hållbar biomassa på lokal, regional och global nivå. Denna kunskap kommer att användas även inom andra operativa åtgärder inom strategin. Kommissionen kommer att genomföra ett EU-omfattande, internationellt sammanhängande övervakningssystem för att följa arbetet mot en hållbar, cirkulär bioekonomi i Europa och för att stödja relaterade politikområden. De förvärvade kunskaperna kommer att användas för att ge frivillig vägledning om att genomföra bioekonomin inom säkra ekologiska gränser. Åtgärder inkluderar även att bättre integrera fördelarna med att använda ekosystem med stor biologisk mångfald i primärproduktionen genom ett särskilt stöd till agroekologi, utvecklingen av mikrobiombaserade lösningar och nya verktyg för att integrera pollinerare i leveranskedjorna. Uppgifter och information som genereras inom ramen för dessa åtgärder kommer att offentliggöras genom kunskapscentrumet för bioekonomi.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa 2018/19:FPM12

Ej tillämpligt. Meddelandet avser en strategi som adresserar kommande åtgärder. Först när åtgärdsförslag som finns i strategin längre fram konkretiseras och realiserar kommer effekter på gällande svenska regler kunna bedömas.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionens meddelande har ingen omedelbar budgetär konsekvens för Sverige då det innehåller en strategi som adresserar kommande åtgärder. När åtgärdsförslag som finns i strategin längre fram konkretiseras och realiserar kan de ha budgetära konsekvenser. Utgångspunkten är dock att eventuella sådana konsekvenser, såväl nationella som inom EU, ska finansieras inom befintlig budgetram.

Meddelandet säger att åtgärderna kommer inledas senast under 2019 men kommer inte att innebära några budget- eller lagstiftningsåtaganden för nästa kommission, även om åtgärdernas konkreta genomförande kan pågå till och med 2025. Utöver bidrag till forskning och innovation inom Horisont 2020 kommer EU, också inom ramprogrammet för forskning och innovation, att genomföra ett riktat finansiellt instrument – den tematiska investeringsplattformen för den cirkulära bioekonomin på 100 miljarder euro.

Några åtgärder kommer att utvecklas inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken för att stödja inkluderande bioekonomier i landsbygdsområden.

Kommissionen har inte presenterat någon jämförbarhetsanalys av meddelandet.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar meddelandet och stöder ambitionen att anpassa strategin i enlighet med EU:s övergripande prioriteringar. Omställningen till en samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi förutsätter ett aktivt deltagande från samhällsaktörerna och en innovativ kunskapsuppbyggnad. Vidare kan information genom hela värdekedjan möjliggöra att konsumenter kan fatta medvetna beslut. I den cirkulära ekonomin produceras och förädlas biomassa hållbart för att möjliggöra en ökad användning inom en rad olika samhällssektorer. Omställningen till ett fossilfritt samhälle är en stark drivkraft för omställningen till en cirkulär och biobaserad ekonomi. En cirkulär och biobaserad ekonomi är en prioriterad fråga för att öka resurseffektiviteten och minska miljö- och klimatpåverkan samtidigt som det kan gynna näringslivsutveckling och nya jobb. Näringslivets aktiva medverkan och engagemang är central. En cirkulär, biobaserad och fossilfri

ekonomi kan bidra till nya affärsmöjligheter, effektivt resursutnyttjande och stärkt konkurrenskraft, inte minst för landsbygdsnäringsar.

2018/19:FPM12

Det krävs dock mer information och konsekvensanalyser innan regeringen kan ta ställning till enskilda åtgärdsförslag. Det är också viktigt för regeringen att subsidiaritetsprincipen respekteras liksom att det nationella självbestämmandet över skogsfrågor värnas.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Meddelandet har ännu inte varit föremål för formella diskussioner, varför medlemsstaternas ståndpunkter ännu inte är kända

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ingen av EU:s institutioner, utöver kommissionen, har uttalat sin ståndpunkt om meddelandet. Bioekonomistategin har tagits fram under ledning av generaldirektoratet för forskning och innovation i nära samarbete med generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte gått ut på remiss

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Ej tillämpligt. Meddelandet innehåller inga konkreta förslag med rättslig grund.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Ej tillämpligt. Meddelandet innehåller inga konkreta lagförslag.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Meddelandet ligger efter kommissionens ordförande Junkers avsiktsförklaring i samband med "tillståndet i unionen" talet 12 september 2018, som ett nytt initiativ under Prioritering 1: En nysatsning på jobb, tillväxt och investeringar, och kan därmed komma upp både i parlamentet och rådet det närmaste året.

Kommissionen följer upp utvecklingen av bioekonomistategin och anordnar årliga konferenser för intressenter, sk. bioeconomy stakeholder conferences. Närmast planeras en sådan 2019 under Finlands ordförandeskap. 2018/19:FPM12

4.2 Fackuttryck / termer

H2020 – 8:e Ramprogrammet för forskning och innovation Horisont 2020